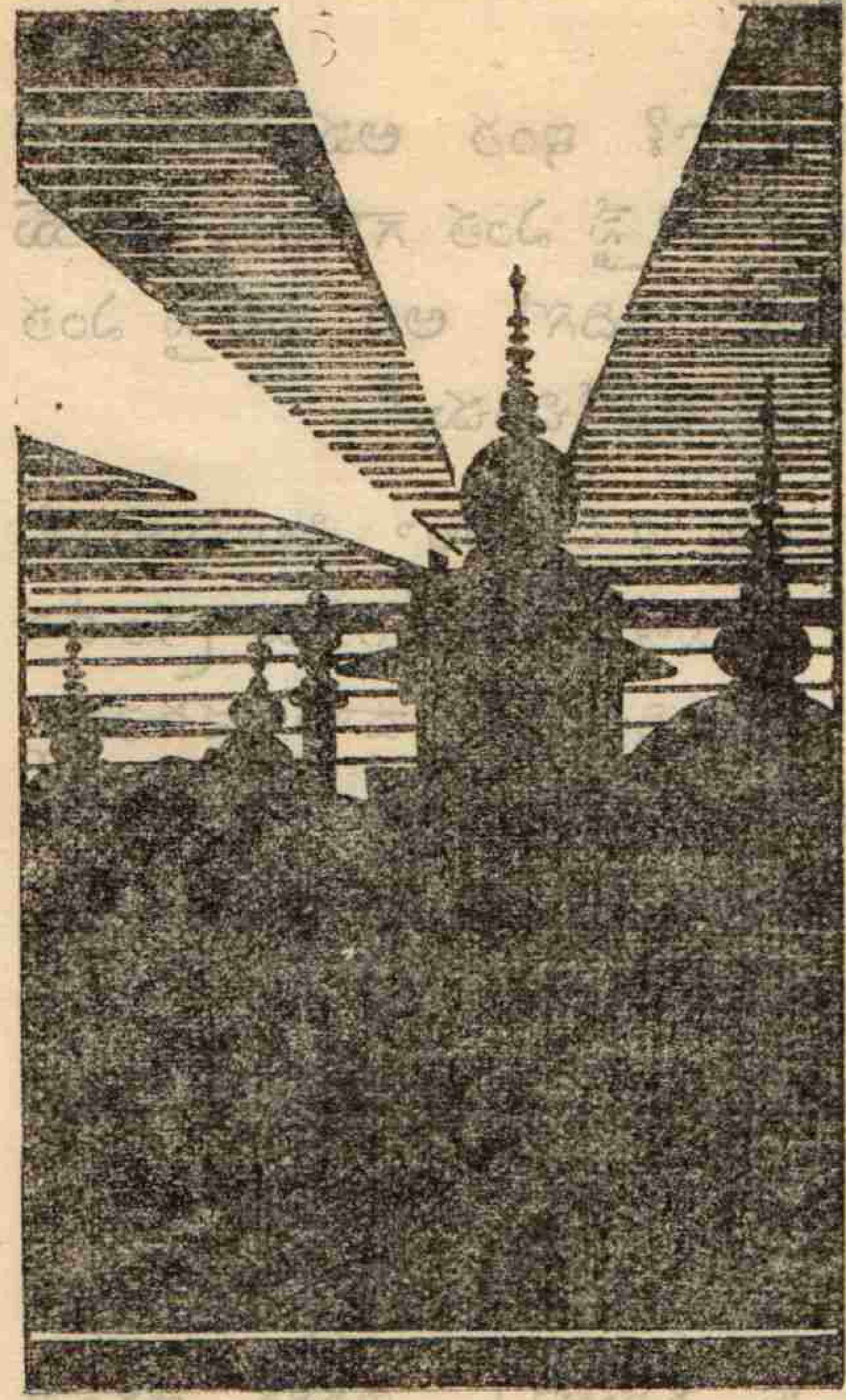

కథానిక:

సంఘ సంస్కర్త

శ్రీ అందే నారాయణస్వామి

ఆ సభలో స్త్రీస్వాతంత్ర్యసమాజం ఒకటి లేవదీశారు. చాలామంది యువకులు సభ్యులుగా చేరారు. రామానుజం సహాయ కార్యదర్శిగా ఎన్నుకోబడ్డాడు. తీర్మానాలయ్యాక సభ ముగిసింది. అందరూ వెళ్లిపోతున్నారు. రామానుజంగూడా ఇంటిదారి పట్టినాడు.

■ ■ ■

గృహకృత్యాల్లో మునిగివున్న రమణమ్మకు వీధితలుపుతట్టుతూ, "రమణా! రమణా!" అన్న పిలుపు వినవచ్చింది. అట్లా తన్ను సంబోధించేది తన తండ్రివొక్కడే. అత డేమన్నా వచ్చి పిలుస్తున్నాడా అనుకుందామంటే, గొంతు చూస్తే తనభర్తది. అయితే అతడెందుకు పేరుపెట్టి పిలుస్తాడు? సందేహంతో త్వరగా వెళ్లి తలుపు తీసింది. మసక చీకట్లోకూడా చప్పున గుర్తింపగలిగింది. తన భర్తే! ఆమెకు ఆశ్చర్యం వేసింది. అదివరకు "ఏమేవ్, ఓయ్, ఇదుగో" అని పిలిచేవాడు. ఇవాళ భర్తనోటిగుండా తన పేరు వినేసరికి ఆమెకు నవ్వువచ్చి నవ్వింది. తన పేరు చెప్పి నంకకు భర్తను ఎగతాళిపట్టించా లనుకున్నది. "గుమ్మందగ్గిర వధువు పేరు ముచ్చటగా ముమ్మాటూ చెప్పటం అయిందికదూ, ఇక కుడికాలుమాత్రం లోపల పెట్టండి" అన్నది. "పెళ్లికూతురు ఇంకా చెప్పందే లోపలికిఎలా వచ్చేది" అన్నాడు రామానుజం. ఇద్దరూ ఫక్కున నవ్వారు.

అతడు లోపలికి వచ్చి చెంబుతీసుకుని సిమెంటుతొట్లో నీళ్లుముంచుకోబోతున్నాడు. రమణమ్మ అడ్డువెళ్లి "నేను ముంచియిస్తాతేండి" అన్నది. "నేను ముంచుకుంటాను, ఫరవాలేదులే" అంటూ నీళ్లు ముంచి కాళ్లు కడుక్కుని ఇంట్లోకి వెళ్లాడు. ప్రతిరోజూతను ఇంకా వాకిట్లో వుండగానే ఎదురుగా నీళ్లు తీసు కెళ్లకపోతే కస్సుమనేవాడు. ఇవ్వాళ ఆమె ముంచియిస్తానన్నా వద్దని తనకై తానే ముంచుకున్నాడు. ఇంత సహనం ఎక్కడ

నుంచి వచ్చిందాఅని ఆశ్చర్యపడ్డది రమణమ్మ. రామానుజం బట్టలు మార్చుకుని, డ్రాయరు ముందు కూర్చుని ఏవో వ్రాసుకుని లేచే టప్పటికి యెనిమిదైంది. "రమణా! భోజనానికి రమ్మంటావా?" అన్నాడు. వంటగదిలో వున్న రమణమ్మ విన్నది. మళ్లీ తనను పేరుతో పిలవడం ఆమెమనస్సుకు కష్టంకలిగించింది. మామూలుపిలుపులో వున్న చనువూ, అనురాగం, బాధ్యతా ఆమెకీ పిలుపులో కనబడలేదు. అట్లా పిలవడం న్యూనత అనిపించింది. బదులుపలక బుద్ధిపుట్టలేదు. "రమణా! యేం చేస్తున్నావ్ ? భోజనానికి రమ్మంటావా?" అని మళ్లీ అన్నాడు. ఈసారి రమణమ్మ ఊరుకోలేకపోయింది. ఆయనదగ్గిరికి వెళ్లి ఇలా అన్నది:

"ఏమండీ! యేమిటా పిలుపు? ఇందాకా పిలిస్తే ఏదో మెగతాళి కనుకున్నాను. మళ్లీ యిప్పుడూ ఆలాగే పిలిచారు. ఒకళ్లచేత వేలుపెట్టి చూపించుకోకుండా ఏదో ఇలా మర్యాదాగా బతుకుతున్నాం. పక్కింటివాళ్లు గనక వింటే తాటాకులు కడతారు!"

తాను గౌరవం అనుకున్నది భార్యకు అగౌరవంగా తోచడంవల్ల అతనికీ కష్టమే కలిగింది.

"ఏం, పేరుతో పిలిస్తే తప్పా?"

"తప్పని ఇంకా మెల్లిగా అంటారేమండీ? మీకుమాత్రం తెలియదూ? మన పూర్వీకుల్లోగానీ, యిప్పటివాళ్లల్లోగానీ పేర్లుపెట్టి పిలుచుకున్నవాళ్లున్నారా?"

"ఎవరో పిలుచుకుంటేనేగాని మనం పిలుచుకోగూడదా యేం? వాళ్లు చూపిన దారి ముళ్లడొంకైనా మనం గుడ్డిగా అందులోనే నడవవలసిందేనా? ఇంత అమాయకురాలి వేం? పేరుతో పిలిస్తే ఎంత గౌరవం, అసేయ్ ఇసేయ్-అదిగో ఇదిగో అని పిలిస్తే ఎంత గౌరవం? నీవే ఆలోచించు."

"భార్యను భర్త ఎలా పిలుచుకుంటే యేమండీ? పేరుతో పిలిచినంతమాత్రంచేత గౌరవం వస్తుందిటండీ, దాని నడతవల్ల రావాలిగాని? అయినా భర్త భార్యను గౌరవంగా పిలవడ మేమిటండీ? భార్య తన అర్ధశరీరం, ఇద్దరికీ భేద మేమున్నది? తన్ను తాను గౌరవించుకోవటం ఎంత కూడని పనో భార్యను గౌరవించినా అంతే కాదుటండీ?"

"అట్లనుకుని నిన్ను నువ్వు వంచించుకుంటున్నావు రమణా! ఇద్దరికీ భేదంలేనప్పుడు, మరి, భార్య భర్తను గౌరవించడం మాత్రం దేనికి?"

"భార్యకు భర్త పూజ్యుడుగనక."

"సరే, ఇద్దరూ ఒకటైనప్పుడు భర్త భార్యవల్ల ఎంతగౌరవం పొందుతున్నాడో భార్య భర్తవల్ల అంతగౌరవం పొందడంలో తప్పేమున్నది?"

"మిమ్మల్ని ఏమండీ అంటున్నాగా, ఇంకేం, నన్నూ ఏమండీ అనండి." ఆమె నవ్వింది.

"అంటేమాత్రం తప్పేమిటి?"

"చాల్లెండి. ఇవన్నీ ఎక్కడ నేర్చుకొచ్చారు? భర్తచేత అలా పిలిపించుకున్నది ఇంకా వేరే పాపం మూటగట్టుకోవాలా? దానికి ఎక్కడో రౌరవాది నరకం తప్పదు."

"పోనీ, నువ్వు పేరుతోనే పిలిపించుకో."

"సరేలేండి, యీమాటలకేం వచ్చె. భోజనానికి లేవండి."

రామానుజం వెళ్లి పీటమీద కూర్చున్నాడు. రమణమ్మ విస్తరివేసి వడ్డించింది. కూరలూపులుసుతో తినడం అయ్యాక మజ్జిగ వేసి, పిల్లవాడు ఏడుస్తుంటే వెళ్లి చంకన వేసుకుని సముదాయిస్తున్నది. ఇంతలో రామానుజం భోజనం పూర్తికాగా ఎంగిలి ఆకు మడిచి చేత్తో పట్టుకుని బయటికి వచ్చాడు. రమణమ్మ చూచింది. తనకళ్లు తాను నమ్మలేకపోయింది. తాను కాపరానికి వచ్చి దాదాపు పదిపదిహేనేళ్లయింది. ఆయన ఎప్పుడూ ఎంగిలాకు ముట్టుకుని యెరగడు. ఆమెహృదయం దిగులుతో - భయంతో నిండింది. తాను వుండగా భర్త ఆపని చెయ్యడం తనను చిన్నబుచ్చినట్లనిపించింది. "అయ్యో! అదేమిటండీ! నేను వుండిచచ్చాగా, యిట్లా తేండి" అంటూ కుర్రవాణ్ణి దింపి భర్త చేతిలోని ఆకు తీసుకోబోయింది. "అవసరం లేదు. తిన్న ఆకు తీసుకుంటే తప్పా?" అంటూ భార్య కివ్వకుండా చకచకా పెరట్లోకి వెళ్లి పోయ్యాడు. ఆమెమనస్సు చెయ్యిపెట్టి కలచినట్లయింది. ఇందాకా కాళ్లకు నీళ్లు తానే ముంచుకోవడం, ఇప్పుడు తిన్న ఆకుకూడా తానే తీసుకోవడం ఇదంతా తనమీది కోపంచేతనే అనుకున్నది. నే నేమన్నా ఆయనకు లోపం చేశానా అని జాగ్రత్తగా పారచూచింది. ఏమీ చెయ్యలేదు. అతడు విస్తరి పారేసి వచ్చి చెయ్యి కడుక్కుంటున్నాడు. "ఇట్లా నన్ను యేడిపించడం దేనికి? నే నేం తప్పు చేశానో చెప్పరాదూ?" అని అడిగింది. "నువ్వేం తప్పు చేశావని చెప్పమన్నావ్? ఇకమీదట నీచేత ఇటువంటి హీనమైనపనులు చేయించదలుచుకోలేదు" అన్నాడు. ఆమెకు దుఃఖం ముంచుకొని వచ్చింది. కళ్లవెంట బొటబొట నీళ్లు కారినవి. "లేనిపోనిమాటలుగూడానా? హీనమైన పనులని నేను ఎవరితో అన్నానండీ? అసలు నా మనసులోనైనా అనుకోలేదే! మీకు ఆమాట చెప్పినవాళ్లను ఇట్లా నా యెదటికి పిలుచుకరాండి, నిలవదీసి అడుగుతాను. ఎవరో చెపితే మటుకు మీ రెట్లా నమ్మారండీ? ఎక్కడ లోపం వస్తుందో అని భయంతో అరిచేతికీ, అరికాలికీగూడా ఒగ్గుతూవుంటానే, మనిషిమనస్సు తెలుసుకోలేకపోయ్యారు కదా?" అన్నది.

"......అయ్యాక మజ్జిగవేసి, పిల్లవాడు యేడుస్తుంటే వెళ్లి చంకనవేసుకొని సముదాయిస్తున్నది."

ముఖం కందిపోయివున్నది. శబ్దం పైకి రాకుండా లోలోపలనే కుళ్లుతూవున్నది. కళ్లవెంట ప్రవాహంగా నీళ్లు కారుతున్నవి. ఒకవేపున చీదివేస్తున్నది. ఆమెఅవతారం చూస్తే అతనికి నవ్వు వచ్చింది. "పిచ్చిదానిలా గున్నావు! నువ్వన్నావని నే నన్నానా? పైగా, ఎవరో చెప్పారంటా వేమిటి?" అన్నాడు.

"మభ్యపెట్టి మాట్లాడకండి. పైగా నవ్వుతారేం? మీరు యింటికి వచ్చినదగ్గిరి నుంచీ భేదంగా చూడ్డం తెలుస్తూనే వున్నది. నన్ను తెమ్మనకుండా కాళ్లకు నీళ్లు మీరే ముంచుకుంటిరి - ఎన్నడైనా ముంచుకుని

ఎరిగున్నారా? లాంతరు మీరే వెలిగించుకుని స్వయంగా బల్లమీద పెట్టుకుంటిరి- గబ్బునూనెవాసనను ఎన్నడైనా అట్లా ముట్టుకుని ఎరిగున్నారా? ఇప్పుడు ఎంగిలాకు సైతం మీరే తీసుకుంటిరి- ఎంగిలాకు తీసివేసేటందుకైనా నేను పనికిరాకపోయ్యాను కామాల్సు! ఇన్ని సంవత్సరా లయింది నేను వచ్చి, ఇట్లా ఎన్నడైనా చేసి ఎరిగున్నారా? ఎవరూ చెప్పలే దంటే ఎవరు నమ్ముతారండీ? నా తప్పేమిటో చెప్పండి."

ఒక్క నిమిషం ఆగి, వెక్కి వెక్కి యేడుస్తూ మళ్లీ అన్నది: "నన్నిట్లా యెప్పుడైనా పిలిచారూ, పరాయిదానిలాగా పేరు పెట్టి? బాగా వుండిపోయ్యారని ఎవతో మీకు దుర్బోధన చేసి పంపింది."

ఆమాటలు వినేసరికి అతనికి మామూలు ప్రకారం తామసభుజంగం తలయెత్తింది. కాని నూతనంగా కలిగిన స్త్రీజనపక్షపాతమయూరం దాన్ని కాస్తా ఆమెమీదికి పోనివ్వకుండా వడిసిపట్టింది. "నీ తెలివితక్కువ కూల! లేనిపోనివి కల్పించుకుని కారణం లేకుండా అట్లా యేడుస్తావు దేనికి? నీవల్ల లోపం వుండి నే నిట్లా చెయ్యడంలేదు. నీ శ్రేయస్సు కోరే చేస్తున్నాను. నువ్వు అది గ్రహింపలేక పోయ్యావు. నీ అమాయకత్వానికి జాలి పడుతున్నాను. బానిసత్వంవల్ల మీ హృదయాలు మసిపట్టిన అద్దాల్లాగా ప్రయోజనరహితా లయిపోయినవి. దాన్ని పోగొట్టుకుంటేనేగాని మీకు విముక్తి లేదు" అన్నాడు. అతని ధోరణి ఆమెకు అర్థంకాలేదు. ఇంతలో ఎవరో సమాజంతాలూకు మనుషులు వస్తే వాళ్లతో మాట్లాడ్డానికి హాల్లోకి వెళ్లాడు రామానుజం.

౩

రమణమ్మ భర్తకు పక్క వేసి, మంచం దగ్గిర మంచినీళ్ల చెంబు పెట్టి, భోజనం చెయ్యకుండానే పండుకున్నది. రామానుజం ఆ వచ్చినవాళ్లతో మాట్లాడి లేచేటప్పటికి పదిన్నర అయింది. తలుపు గడియవేసి లోనికి వెళ్లాడు. భార్య నిద్రపోతూవున్నది. లేపి అన్నం తిన్నావా అని అడిగాడు. ఆమె తిన్నానని చెప్పింది.

■■ ■■ ■■

చీకటితోనే నిద్రలేచి రమణమ్మ వాడుకప్రకారం భర్తకు నమస్కరించేటందుకు అతని మంచం దగ్గిరికి వెళ్లి పాదాలు పట్టుకున్నది. అతడు నిప్పుతొక్కినట్టుగాను, పాము కాలికితగిలినట్టుగాను ఉలిక్కిపడి కాళ్లుముడుచుకుని దిగ్గున లేచికూర్చున్నాడు. రమణమ్మ నివ్వెరపోయి "నన్ను బతకనివ్వరా యేమిటండీ?" అని యేడ్చింది. "నీ కింకా అర్థంకానే లేదా? ఎందాకని తలకాయ పగలగొట్టుకునేది? పెళ్లాం మొగుడికాళ్లు పట్టుకోవడం శుద్ధతప్పు. ఇద్దరూ సమానులే. ఒకళ్లు యెక్కువా, ఇంకొకళ్లు తక్కువా కాదు. నా మాటలు వేరేవిధంగా అర్థంచేసుకోవద్దు. మేము స్త్రీస్వాతంత్ర్య సమాజాన్ని ఒకదాన్ని స్థాపించాము. చిరకాలంనుంచి స్త్రీజాతికి సంక్రమించిన బానిసత్వాన్ని పోగొట్టడానికి దీక్ష పూనాము" అన్నాడు.

ఆమాటలు విని, భర్త తన సేవను నిరాకరిస్తున్నది తనవల్ల లోపంవుండి కాదని అప్పటికి ఆమె గ్రహింపగలిగింది. "ఏమిటండీ ఆమాటలు? ఎవరన్నా వింటే నవ్విపోతారు! భార్యకు భర్తపాదసేవకంటె స్వర్గ మెక్కడున్నది? భర్తను సుఖపెట్టడంకంటె యింకా

తనకు కావలసిం దేమిటి? మీపాదసేవ చేసుకుని నన్నిట్లా బతకనివ్వండి" అన్నది.

"తప్పు రమణా! బానిసత్వం, లొంగుబాటూ మీలో జీర్ణించిపోయి ఆలా మాట్లాడుతున్నావు. భార్య భర్తను గొప్పగా చూడడం గాని, భర్త భార్యను హీనంగా చూడడం గాని పనికిరాదు. ఇద్దరూ సమానగౌరవంతో వుండాలి. తెలిసిందా? ప్రతిస్త్రీ తన జన్మహక్కును పొందేటందుకు నడుముకట్టాలి" అన్నాడు అతడు.

ఆ ధోరణీ, ఆ వుద్రేకం చూస్తే అతనికేదో ఆవేశించినట్టు కనిపించిం దామెకు. "ప్రొద్దుపోయి వేళా పాళా లేకుండా ఎప్పుడు బడితే అప్పుడు వస్తూవుంటారు, కాస్త విభూతి పెట్టించుకోండి" అని ఛలోక్తిగా అందా మనుకున్నది. కాని అంటే మళ్లీ యెక్కడ కోపం వస్తుందో అని ఆగింది. "పిల్లాజల్లతో నాలుగు కాలాలపాటు సుఖంగా సంసారం చెయ్యాలనుకున్నది ఆలా కోరుతుందటండీ? నాకు యేలాంటిహక్కులూ వద్దు లెండి, అడిగినవాళ్ల కిప్పించండి చాలు" అన్నది.

"ఇంట గెలిచి రచ్చ గెలవమన్నారు. స్టేజీ యెక్కి ఉపన్యాసం యిస్తుంటేనూ, ఊరూరూ తిరిగి ప్రచారం చేస్తుంటేనూ ఎవరైనా నీభార్యకు ముందు నువ్విచ్చావా అంటే ఏం చెప్పేది?"

"ఇచ్చా ననే చెప్పండి."

"భార్య పైకిరావడం యిష్టం లేనివాడెవడో అబద్ధం ఆడి వాళ్లను మోసం చేస్తాడు గాని నాకేం ?"

"ఐనా, తిన్న విస్తరి యెత్తివేసుకోవడమేమిటండీ? ఆడది చేసే పనులు చెయ్యాలని మీకేం గ్రహచారం పట్టిందండీ? రాత్రి మీరు ఒక చేత్తో ఎంగిలాకూ, ఇంకొక చేత్తో చెంబూ పట్టుకొస్తూవుంటే నాకు బైటున్న ఆడది గుర్తుకొచ్చింది సుమా." ఆమె నవ్వింది.

"ఆడదనీ మగవాడనీ భేదం లేదని ముందే చెప్పానుకదూ? దాన్ని బాగా గుర్తుంచుకోవాలి. నేనూ తియ్యవద్దు, నువ్వూ తియ్యవొద్దు: ఎట్లాగూ వంటమనిషిని పెట్టాలి గదూ, వాడే ఇద్దరి ఆకులూ తీసివేస్తాడు."

"వంటమనిషి కూడానా వేరే! వంట చెయ్యలేకపోవడానికి నే నేం జబ్బుగా వున్నానని?"

"అశ్లీలాలు పలుకబోకు. చెప్పే దంతా యేమిటి? చిరకాలంనుంచీ నీచేతికి అంటుకుపోయిన తెడ్డును విసిరిపుచ్చి దూరంగా పారవేసి శాశ్వతంగా హక్కుభుక్తమైన వంటకు ఈరోజుతో స్వస్తిచెప్పి నీవు హాయిగా కూర్చోవాలి, తెలిసిందా ?"

"నిరంతరం మీచేతికి అంటుకుపోయిన కలంపుల్లను వదిలివేసి మీరూ ఆఫీసుకు వెళ్లడం మానివెయ్యండి. ఇద్దరం హాయిగా కూర్చుందాం."

"అట్లంటావేం, భుక్తి జరగొద్దూ?"

"భుక్తిమా టెందుకు? నేను కూర్చోవడమే కదా మీ క్కావాలి? ఇద్దరం సమమైనప్పుడు మీరుమాత్రం ఆఫీసుకు వెళ్లి పొద్దస్తమానం చాకిరీ చెయ్యడం యేమంత న్యాయం? ఆ సుఖాన్ని ఇద్దరం సమంగానే అనుభవిద్దాం. ఇంటివద్ద వుండండి. హాయిగా ఎదురుబల్లుగా కూర్చుందాం. పొద్దు కూకిన తర్వాత మీ రోవైపుకూ, నే నోవైపుకూ వెళదాం.... చాల్లెండి, మీమాటలు!

వంటమనిషిని పెట్టుకోడానికి మన మేం ధనం మీద కూర్చున్నామనా? వచ్చేదానికీ తినే దానికీ సరిపోతున్నది! మన తాహతుకు మనం వంటమనిషిని వేసే భరించగలమ టండీ? ఎక్కడో మహారాజులకు వంటమనిషి గాని మనబోటివాళ్లకటండీ ?"

"నీకు తెలియదు వుండవే— కాదు, నీకు తెలియదు వుండు రమణా! భార్యకు స్వేచ్ఛ, సుఖం యివ్వలేని మగవాడు దేనికి? డబ్బంటే నాకేం లెఖ్ఖ లేదు. డబ్బువిషయం ఆలోచించుకోనిదే, సంపాదించే తెలివి లేనిదే యిట్లా మాట్లాడుతున్నా ననుకున్నావా?"

"మీమాటలు చూస్తే యేదో చెట్టు తొక్కి వచ్చినట్టుంది. నామాట వినండి. వంటమనిషీ వద్దు ఏమీవద్దు, లక్షణంగా నేను చేసుకవెళతాను."

"నలుగుర్లోకి వెళ్లి తలవంచుకోలేను రమణా! నీచేత యింట్లో ఊడిగం చేయిస్తూ సమాజంలోకి యేమొఖం పెట్టుకొని వెళ్లేది? నాకు తలవంపులు తేకు. నామాట విను. అంతా జరుపుకొని వెళ్లేవాణ్ణి నేనూ: హాయిగా ఊరికే కూర్చుంటానికి నీ కేం కష్టం?"

3

వంటమనిషి అంతా చేసుకొనివెళు తున్నాడు. రమణమ్మకు చేతులు ఒళ్లో పెట్టుకుని వూరికే కూర్చోవడం చాలా కష్టంగా వున్నది. ఏమీ తోచదు. బందిఖానాలో వున్నట్టున్నది ఆమెకు. యిరుగు పొరుగుఇళ్లకు వెళ్లి కాలం గడుపుదామంటే ఆమెను రెండు సందేహాలు బాధిస్తున్నవి. "ఇంటిపనులు చేసుకోలేక మొగుణ్ణి శతపోరు చేసి వంటమనిషిని పెట్టించింది. వట్టి పనికి మాలిన"దని వాళ్లు తన్ను అనుకునివుంటారా యిది, ఎట్లా వెళ్లుతుంది? రెండో సందేహం: అక్కడికి వెళ్లి వాళ్లతో మాట్లాడుతూవుండగా భర్త వచ్చి తన్ను పేరుబెట్టి కేకవేస్తే వాళ్లందరూ మొఖానే అంటారామె, ఇంత మొఖం చేసుకుని ఇంటికి రావాలి. అందువల్ల వాళ్లిళ్లకు వెళ్లడమే మానుకున్నది.

కాస్సేపు భాగవతం తీసి చదువుతుంది. కాస్సేపు పడుకుంటుంది. పగలు పండుకునే అలవాటు వుంటేగా నిద్రపట్టేందుకు ? పక్కలు నొప్పులువేసి లేస్తుంది. కాస్సేపు పిల్లలతో ఆడుకుంటుంది. ఎంత సేపటికీ పొద్దు కూకదు. దిన మొక యుగంగా గడుస్తూ వున్నది. వాళ్లదొడ్లో కరివేపాకు చెట్టున్నది. ఒకనాడు "రెండు రెబ్బలు పెడుదూ మరదలా" అంటూ పక్కింటామె రానే వచ్చింది. ఆమెను చూచేసరికి రమణమ్మముఖం వెలవెల పోయింది. ఇంటికి వచ్చిన మనిషిని ఎలా పలకరించకుండా వుంటుంది? "కూర్చో వదినే యిస్తాను." బెదురుతూనే అన్నది. ఇంక ఆమె యెత్తుకున్నది: "అదృష్టమంటే అట్లా వుండాలి. వంటమనిషిని పెట్టారుట గదూ పిల్లా? మహారాజులు మీకేమమ్మా. తినే వాళ్ల గీత మంచిదై అట్లా కలిసిరావాలి. ఇటు చూచినవాళ్లటు బాగుపడతారు. దరిద్రులకేముంది, ఎప్పుడు చూచినా గొర్రెకు బెత్తెడే తోక! దానికేంలే, యెవ రదృష్టం వాళ్లది. మాటసామెతకి చెపుతా పిల్లా! మీ ఆయన ధర్మరాజంటివాడు. నువ్వు చెప్పీ చెప్పగానే వంటమనిషిని పెట్టాడా! మా కున్నాడు, యెందుకు? సంపాదించ చేతగాక పోయినా ఏమాట చెప్పినా కస్సుబుస్సు మంటాడు." అని కళ్లు తిప్పుతూ, మూతి విరుస్తూ,

చేతులు ఆడిస్తూ అన్నది. రమణమ్మ ఎంత తప్పుకు తిరిగినా ప్రయోజనం లేకపోయింది. ఆమెకు ముట్టవలసిన మాటలు నాలుగూ దిగుబాటు లేకుండా చుప్తాగా తన యింటికే నడిచివచ్చి ముట్టినవి. ఆమె చిన్నపోయి ముఖం యింత చేసుకున్నది.

వంటవాడు చేసే పనులు చూస్తే, ఆమెకు తగని చిరాకుగా వున్నది. తిరుగబోతకు నెయ్యి కాస్త తగ్గించు; పోయిలో కట్టెపుల్లలన్నీ వక్కసారే పెట్టావేం - నీయిల్లు బంగారంగాను; చెయ్యి శుభ్రంగా కడుక్కోకుండానే కూరలు తరుగుతావేం; రాత్రి యెన్ని బియ్యం వేశా వేమిటి - తెల్లవారికి చాలా అన్నం మిగిలింది; అయ్యో పాత్రలన్నీ చిందరవందరగా పారేశావేం-వరసగా పెట్టుకోరూ అంటూ అది అట్లా ఇది ఇట్లా అని యెప్పుడూ అతణ్ణి మందలిస్తూ వుంటుంది.

ఒకనాడు రామానుజం పైనుంచి వస్తున్నాడు. వాళ్ల బజారులో దూరాన ఒకస్త్రీ నెత్తిన పళ్లెక పెట్టుకుని ఏదో మోసుకొనివస్తూ కనిపించింది. ముఖం సరిగా కనిపించడంలేదు. ఉనికి చూసి తనభార్య అనుకున్నాడు. కాని మళ్లీ "ఆవిడ యెందుకు మోసుకొస్తుంది ? అసలు బయటికొచ్చే పనేముంటుంది ! నాభార్య కాదు, ఎవరోమని" అనుకున్నాడు. అతడలా చూస్తూ వుండగానే ఆస్త్రీ వాళ్లింట్లోకే పోయింది. తన భార్యకాకపోతే పరాయివాళ్లెవరు తమఇంటికెళతారు? కంగారుతో త్వరత్వరగా ఇల్లు చేరుకుని లోపలికి వెళ్లాడు. రమణమ్మ కాళీ పళ్లెక చేత్తోపుచ్చుకుని ఎదురుగావస్తూ ఇతణ్ణి చూసి మందహాసం చేసి ఆగింది. అక్కడ వున్న యిసుకకుప్పను చూశాడు. అతనికి అరికాలిమంట నడినెత్తి కెక్కింది. ఇంట్లో వుండి చేసుకునే పనులే మానిపించివేస్తే బయటికి వెళ్లి యిసుక మోసుకరావడమా ! ఎవరికళ్లన్నా పడితే స్త్రీస్వాతంత్ర్యసమాజ కార్యదర్శి అయ్యుండీ భార్యచేత ఇటువంటి పనులు చేయిస్తున్నాడని తన కెంత పరువు నష్టం? "అదేంపని?" అని ముఖం చిట్లించి అన్నాడు. "వానలు కురిసి దొడ్డిగోడ అండ జారిపోయిందికదుటండీ, కలిపి వేద్దామని యిసుక జారబోస్తున్నాను" అన్నది ఆమె. "నీతో చెప్పిందేమిటి, నువ్వు చేసేదేమిటి?" అన్నాడు. "వంటపనులే కాదుటండీ మీరు చెయ్యవద్దన్నది?" అన్నది ఆమె. "అట్లాగా? ఎప్పుడైనా యిసుక జారబోసిగాని, గోడకు అండ వేసిగాని ఎరుగున్నావా నీవు?" అన్నాడు. "నేను యింట్లో పనులు చేసుకుంటూ వున్నప్పుడయితే కూలిపెట్టి గోడలు బాగు చేయించుకునేవాళ్లం; ఇప్పుడు వంటమనిషికీ డబ్బుపెట్టి గోడలకూ డబ్బుపెడితే సంసారం యేమన్నా మనాయించాలనేనటండీ? ఊరికే వుండి నే చేసేదేమిటి ? సొంతపనులు చేసుకుంటే తప్పటండీ? ఒళ్లు దాచుకుని కూర్చోబోతే నామనసొప్పదు. మీరేమన్నా అనుకోండి" అన్నది. "అందుకని వుప్పరదానిలాగా గోడలు పెడతావా?" తూలనాడినందుకు అతనికే కష్టంవేసింది. కోపం అంతా క్షణంలో జాలిగా మారిపోయింది. "చాకిరిలో ఊరగాయవేసిన శరీరాలు మరి, తొందరపడితే కార్యాన్ని సాధించలేం, నేర్పుగా తీసుకురావా" లని సమాధానపరుచుకుని "రమణా! తప్పని వంటపనే మానిపించివేసినప్పుడు యిసుక జారబొయ్యడం అంతకంటే చెడ్డపని అంటావా

లేదా? వద్దు, నువ్వేలాటి పనీ ముట్టుకో వద్దు. మహారాజుగా కూర్చో నీకేం" అని ఆమెచేతుల్లో పల్లిక లాక్కొన్నాడు.

౪

రామానుజం బజారునుంచి ఎంతో వుల్లాసంతో చేమంతిపూలూ, దవనం పట్టుకొని వచ్చి "రమణా! సాయంత్రం అట్లా పార్కుకు ఇద్దరం షికారుకు వెళ్లుదాం, ముస్తాబు కా. దవనం, పూలూ కూడా తెచ్చాను" అన్నాడు.

"షికారుకా? నేనా? ఎవరన్నా నవ్వుతారు! కావలిస్తే మీరు వెళ్లండి" అన్నది రమణమ్మ చదువుతూవున్న పుస్తకం మూసి.

"నేనా అంటే నువ్వుమాత్రం మనిషివి కాదూ? మాతో పాటు ఆనందాన్ని అనుభవించేటందుకు నీ కెందుకు హక్కు లేదు? పొద్దస్తమానం ఈ మురికిగాలి పీలుస్తూ వుండడంకంటే సాయంత్రంపూట ఐనా అట్లా వెళ్లి మంచిగాలి పీలిస్తే ఎంత ఆరోగ్యం? అక్కడ రకరకాల పూలచెట్లూ అవీ యెంత ఆనందంగా ఉంటవి! వెళదాం రా."

"నాకే ఆనందాలూ వద్దు లెండి. ఇప్పటికే ఇరుగుపొరుగు అమ్మలక్కలంతా దీని గర్వమేమంటే దీనిగర్వమేమనీ, దీని నిక్కు లేమంటే దీని నిక్కు లేమనీ ఆడిపోసుకుంటున్నారు. బజార్లు పట్టుకు తిరిగితే ఇంకా నిలిచేనా?"

"అదా నీ సందేహం? అట్లాగే చూస్తూ వుండు, నిన్ననుకునేవాళ్లంతా మా సమాజంచలువన భర్తలచేతులు పట్టుకుని బజార్లకు బయలుదేరకపోతే అప్పుడను. సంవత్సరంలోపలనే. గ్యారంటీ యిస్తాను. ముందుగానే మేలుకుంటే మార్గదర్శి నయ్యావనే గౌరవం నీకు దక్కిపోతుంది."

"పెళ్లాన్ని వెంటవేసుకుని యిది నా పెళ్లాం, యిది నా పెళ్లాం అని అందరికీ చూపించాలి కామాలు!"

"అందరికీ చూపించడం కాదు రమణా, ప్రకృతిని చూపించడమే దాని వుద్దేశ్యం."

"ప్రకృతిని చూడడమేగాని తనను యెవ్వరూ చూడ రన్నమాట! ఏమిటండీ, మీమాటలూ మీరూ. అక్కడికివెళ్లి చూసేదేమిటి? నేను రాను."

"అట్లనబోకు రమణా! అప్పుడే మా సమాజీకు లంతా భార్యలను వెంటవేసుకుని హాయిగా తిరుగుతున్నారు. నేను వెనకపడ్డందుకు యిప్పటికే నాకు సిగ్గుగా వున్నది. నీకు తప్పదు. ఎట్లైనా రావాలి."

ఎట్లైతేనేం, పోరాడి బయలుదేరదీశాడు. ఇద్దరూ గడపమెట్లు దిగి నడుస్తున్నారు. రమణమ్మకు భర్తవెంట నడుస్తూవుంటే యెంతో సిగ్గుగా వున్నది. వెళ్లేది పార్కుకు. అక్కడ ఎరిగున్నవాళ్లెవరన్నా చూస్తే యేమనుకుంటారో అన్న భయం ఆమెను తెగ బాధిస్తూ వున్నది. అయిదారు ఇళ్లు దాటారు. వీళ్లను చూసి ఒకమ్మాయి తలవాకిట్లోకి వచ్చి "అత్తయ్యా! ఎక్కడికి వెళుతున్నారు?" అన్నది. ఆప్రశ్నకు రమణమ్మగుండెలు గబగబా కొట్టుకున్నవి. ఎక్కడికి వెళుతున్నామని చెపుతుంది? విననట్లు తలవంచుకుని నడుస్తూన్నది. "ఇదుగో రమణమ్మత్తయ్యా! నిన్నే. ఎక్కడికి వెళుతున్నారు?" మళ్లీ అడిగింది ఆ అమ్మాయి. ఈసారి రమణమ్మకు కోపంగూడా వచ్చింది. "ఎక్కడికి వెళ్లితే వీళ్లకేం? వెధవప్రశ్నలు!" అనుకున్నది. పార్కుకు వెళుతున్నామని ఎలా చెపుతుంది?

పైకి చిన్ననవ్వు నవ్వి “యెక్కడికీ లేదు కోడలా, శివాలయానికి వెళుతున్నాం” అన్నది. ఆ గల్లీ దాటాక నాలుగు బజార్లు కలిసిన చౌకు వచ్చింది. అక్కడ వచ్చే జనం పొయ్యేజనం చాలాసమ్మర్దంగావున్నది. రమణమ్మ ఆగింది. భర్త “నిలబడతావేం, రా” అన్నాడు. “అట్లా జనం వత్తిడిగా వుంటే ఎట్లా వచ్చేదండీ” అన్నది ఆమె. “ఫరవాలేదు, ముందు నేను దారి తీస్తూ వుంటాను రా” అన్నాడు. “అయ్యో! జనాన్ని రాచుకుంటూ ఎలా వచ్చేదండీ, వత్తిడి కాస్త తగ్గనివ్వండి” అన్నది. జనం తగ్గిపొయ్యేదాకా పది నిమిషాలు ఇద్దరూ నిలబడవలసివచ్చింది.

పార్కు చేరారు. అక్కడ బల్లలమీదా పొదలదగ్గిరా జనం నిండిపోయి వున్నారు. రేడియో నోరు తెరచుకుని యేదో పాడుతూ వున్నది. అందరూ మగవాళ్లు. ఆమెకు భిడియం వేసింది. అంతమందిజనంలోనూ స్త్రీలు ఇద్దరు మాత్రమే వున్నారు. ఒక స్త్రీ కళ్లకుజోడుపెట్టి కాళ్లకు చెప్పులు వేసుకొని వున్నది. ఇంకొకస్త్రీ గౌను తొడుక్కుని కాలికి బూటు వేసుకొని గిరజాజుట్టుతో వున్నది. వాళ్లను రమణమ్మ స్త్రీలకిందనే లెక్క వేసుకోలేదు. జనమంతా తననే చూస్తున్నట్టనిపించింది. “యిక్కడ కూర్చుందాం రా రమణా” అని ఒక పొదదగ్గిరికి తీసుకొని వెళ్లాడు. ఆపొద వెనకపక్కన అదివరకే కొందరు కూర్చునివున్నారు. వీళ్లు మరొకపక్కగా కూర్చున్నారు. కాస్సేపు కూర్చున్నాక “కాఫీహోటలుకు వెళ్లివద్దాం రా రమణా” అన్నాడతడు. “ఇవాళ కాఫీహోటలుకు రమ్మన్నారు, రేపు కల్లుకొట్లోకి రమ్మంటారు, ఏమిటండీ మీ మాటలన్నీ? ఆడవాళ్లు కాఫీహోటలుకు వస్తారుటండీ? ఇక్కడికి వచ్చినందుకే ప్రాణం చచ్చిపోతూ వున్నది” అని విసుక్కున్నది. అతడు నవ్వి “సరే అయితే, నువ్విక్కడ కూర్చో. ఆ కనపడేదే కాఫీహోటలు. చప్పున వెళ్లి తినేందుకేమన్నా తీసుకొనివస్తా” అని వెళ్లి ఏవో మూడు నాలుగుపొట్లాలు కట్టించుకుని వెంటనే తిరిగి వచ్చాడు. ఆమె అక్కడ లేదు. యెటన్నా వెళ్లిందేమోనని అటూ ఇటూ చూచాడు. కనపడలేదు. ఖంగారుపడ్డాడు. ఎక్కడికి వెళ్లివుంటుంది? అసలే బలవంతాన తీసుకవచ్చాను; యింటిదారి పట్టివుంటుందనుకుని చేతులో పొట్లాలు చూసుకుని దిగాలుపడిపొయ్యాడు. “ఏమండోయ్, ఇట్లా రాండి” అనే పిలుపు వినవచ్చింది. ఆవైపుకు చూచాడు. దూరాన తన భార్య జువ్వి చెట్టుదగ్గిర నిలబడివున్నది. అతని ప్రాణం లేచివచ్చింది. ఆమె స్వతంత్రించి విహరిస్తున్నదని తన కృషి ఫలితానికి వస్తున్నందుకు లోలోన సంతోషిస్తూ త్వరత్వరగా ఆమె దగ్గిరికి వెళ్లాడు. ముఖం చూస్తే చిన్నబోయి వున్నది. “ఏం అట్లా వున్నావు?” అన్నాడు. “ఎట్లా వుండమన్నారు? మీరు వెళ్లాక, మనం కూర్చున్నచోటికి యెదురుగా గన్నేరుచెట్టు విరియపూసింది చూడండి, పువ్వొక్కటి కోసుకుందామని వెళ్లుతున్నాను. యెవడో చచ్చినాడు - వాడికి కళ్లున్నయ్యో పోయినయ్యో-రాచుకువెళ్లాడు. యెవ్వరూ తిరగరని ఇక్కడికి వచ్చి నిలుచుని మీకోసం యెదురుచూస్తున్నాను” అన్నది. అతడు బుజ్జగిస్తూ “అట్లయితే రేపట్నుంచీ వచ్చి కూర్చున్నచోటునుంచి ఎక్కడికీ కదలబోకు లే రమణా.” అన్నాడు.

వంటమనిషిని పెట్టి నెలరోజులయింది. అదివరకామె ఎట్లా పొదుపుగా జరుపుకునేదో కాని వచ్చే పాతికరూపాయలు సరిపొయ్యేవి. ఈనెలకు పద్నాలుగురూపాయలు బాకీఅయింది. అతడు ఖర్చునుబట్టి ఎక్కువ సంపాదించాలని ప్రయత్నించాడు. కాని లాభం లేకపోయింది. రెండో నెల గడిచింది, మొత్తం ముప్ఫయి రూపాయలు అప్పయిన్నూరుకుంది. “ఈ బాకీ ఎట్లా తీర్చడం? ప్రతినెలా ఇట్లా తరుగు బోతూవుంటే కొంప నిలుస్తుందా?” ఈ మాటలు అతని తలకాయలో గింగుకుమన్నవి. అతని హృదయం భావినిగురించి తీవ్రచర్చలో పడ్డది.

బాకీకి వత్తిడి కలిగింది. ఇంత బాకీ అయిందని తన భార్యకు తెలియనివ్వవద్దని ముందుగానే బాకీదార్లకు చెప్పాడు. ఇంటిచుట్టూ రోజుకు నాలుగుసార్లు తిరగడం, ఎక్కడ కనపడితే అక్కడ పదిమందిలోనూ అడగడం అతనికి చిన్నతనంగా వున్నది. అసలే జరుగుబాటువిషయమైన దిగులుతో వున్నాడు. పైగా బాకీవాళ్ల బాధ! అతడు క్రుంగిపొయ్యాడు. ఎక్కడైనా అప్పుతెచ్చి బాకీ సరిపెట్టాలని స్నేహితులందర్నీ అడిగాడు. ఎవ్వరూ మావల్లకాదంటే మావల్లకాదన్నారు. ఎరిగివున్నచోట్లల్లా గాలించాడు. వృథా అయింది. ఇంక ఏవిధంగా బాకీతీర్చడం? అతని బుర్ర రెండోపని చెయ్యడం లేదు. భార్యమెడలో పుట్టింటివాళ్లిచ్చిన నల్లపూసల గొలుసుమాత్రం అతనికి కనిపించింది. కాని యివ్వమని ఎట్లా అడుగుతాడు? ఎందుకంటే యేమి చెపుతాడు? ఆమె వద్దన్నకొద్దీ దిగి, ఇప్పుడు ఇంత బాకీ అయిందని తన అసమర్థతను నోటిమీదుగా ఎలా చెప్పుకుంటాడు? విషమస్థితిలో పడిపొయ్యాడు.

ఆ రోజతనికి అన్నం సహించలేదు, విస్తరిముందు కూర్చుని లేచాడు. భార్యతో కూడా మాట్లాడ బుద్ధికాలేదు. ఆఫీసుకువెళ్లిపొయ్యాడు. సాయంత్రం ఇంటికి తిరిగివస్తూ షాహుకారు ఎక్కడ తనను చూసి నిలవేస్తాడో అని ముఖం కనబడకుండా గొడుగు చాటుచేసుకుని ఇంటికి వచ్చాడు. భార్య వార్తాపత్రిక చదువుకుంటూవున్నది. అతణ్ణిచూసి మందహాసంచేసి మళ్లీ పఠనలో మునిగిపోయింది. అతడు కుర్చీలో కూలబడి “రమణా!” అన్నాడు. ఆమె చదవటం ఆపి “ఏమండీ” అన్నది.

“నీతో రెండురోజుల్నించీ చెప్పాలనుకుంటున్నాను. అతడు చేసే వంట నాకు సరిపడడం లేదు.”

“అట్లాగటండీ! కొందరికి యేదైనా రోజుల్లోనే పట్టియిస్తుంది, మీకు రెండు మాసాలుగాని చాల్లేదు! ఒక్కొక్కళ్ల తత్వం తీరు.”

“అబద్ధం చెప్పాలని నేం ఖర్మం?”

“నా కతని వంట భేషుగ్గా సరిపడిపోయింది. ఎంత ఆరోగ్యంగా వుంటున్నదనుకున్నారు?”

“నాకు సరిపడలేదు. సహించక పొద్దున అన్నమంతా వదిలిపెట్టివేశానుకదూ?”

“పోనీ, మీకు నచ్చిన పదార్థాలే చేయించుకోరాదూ?”

“అబ్బే! వాడిచేత అసలే కాదు.”

"అయితే మరి యెట్లా?"

"నువ్వే ఆలోచించు."

"నే నాలోచించే దేముందీ? వండి సిద్ధం చేసి విస్తట్లో పెడితే తింటాను."

"అట్లా కాదు. నీకుమాత్రం బాధ్యత లేదూ? ఆలోచించు. నువ్వు చేసినన్నాళ్లూ నా కెంతో ఆరోగ్యంగా వుండేది" అనుకూలమైన సమాధానం రాబట్టాలని అతని ప్రయత్నం.

"ఆమాట మీరేనా అంటున్నది? పాడు వంట ఇక నేను చేస్తానటండీ? ఈస్వేచ్ఛ, యీసుఖం, యీఆనందం వదులుకుని మళ్లీ ఆ లంపట్లో పడేటంతటి తెలివితక్కువదాన్ని కానండోయ్!"

అతని ఆట లేమీ సాగలేదు. ఆమాటలకు ఆతని ముఖం వెలవెలపోయింది. కాస్త అందివ్వగానే సంతోషంతో వంటలో జొరబడుతుం దనుకున్నాడు. ఇట్లా మారిపోతుం దని అత డెన్నడూ అనుకోలేదు. వెలితి మాట తా నన్నట్లు ఎట్లా వొప్పుకోగలడు?

"నిన్ను చెయ్యమనడం లేదు రమణా. నువ్వు చేసినప్పుడు ఆరోగ్యంగా వుందన్నాను."

"అట్లయితే సరే."

తన వుద్దేశ్యాన్ని బహిరంగంచేసే టందుకు ధైర్యం ఆనటంలేదు. కొంపా గోడీ పోగొట్టుకుని చెట్లపాలు కావలసిందేనా? అతనికి నడిసముద్రంలో వున్నట్టున్నది. ఒక నిమిషం ఆగి మళ్లీఅన్నాడు: "నా ఆరోగ్యం నీకు వద్దూ?"

"మీ ఆరోగ్యం నేనూ, నా స్వేచ్ఛ మీరూ చూడవలసిందే."

"ఎట్లాగు ?"

"నా స్వేచ్ఛకు భంగం లేకుండా. ఇంకో వంటమనిషిని మాట్లాడితే నేవద్దన్నానా?"

"దుంగ దించి బండ యెత్తుకున్నట్టుంటుంది."

"ఇంక ఎట్లాగు మరి? పోనీ, నేను కొంత కాలం చేశానా, యికనించి మీరు చెయ్యండి వంట."

ఆమాటకు అతనిలో ఉన్న పురుష రక్తం వేడెక్కిపోయింది. ఇంతలోకే ఇంత మారిపోతుం దని కలలోనైనా అత డనుకో లేదు. తనమీది ప్రేమనుగూడా వదులుకుని ఇట్లా తెగబడి మాట్లాడుతుందని జన్మేపీ తలచలేదు. ఈ క్లిష్టసమస్యను ఎదుర్కొనే దెట్లా? అతని తలకాయలో మేఘాలు గర్జించినవి.

"నాచేత అనిపించుకోకుండానే మీకై మీరే దిగితే ఎంత బాగుండేది?"

"... ... ..."

"మీరు వంటచేస్తున్నారని మీ సమాజీకులకు తెలిస్తే ఎంత కీర్తి?"

"... ... ..."

"మీ బాగు కోరనిదాన్నయితే యీ మాట చెప్పనే చెప్పను. భర్త కీర్తి పొందాలనే భార్య తలుస్తుంది."

ఈమాట లతనికి శూలాలవలె తాకినవి. ఏమనటానికి వీలున్నది? వంచిన తల యెత్తలేకపొయ్యాడు. ఇంతలో వీధితలుపు నెట్టుకుని ఒకవ్యక్తి లోపలికి ప్రవేశించాడు. రామానుజం తలయెత్తిచూశాడు. బాకీ షాహుకారు! అతని గుండెలు గబగబా కొట్టుకున్నవి. చిక్కుల్లో మునిగి అసలే చింతతో వున్నాడు. పైగా ఇత డొకడు! ఏం

సమాధానం చెప్పి పంపిస్తాడు? కష్టాలన్నీ ఒక్కమారే చుట్టవేసుకున్నవి. అతనికి జీవితంమీద విరక్తి పుట్టింది.

షాహుకారు చిన్ననవ్వు నవ్వి అన్నాడు: "బాబుగారి దర్శనాలే లేవు. ఇందాకా అమ్మగారు మొత్తం బాకీ ముప్ఫయివక్క రూపాయిచిల్లరా యిచ్చివేశారు. చిల్లర లేక పోతే రూపాయి యిచ్చారు. ఇదిగో మీకు పది అణాలు ఇవ్వాలి." అని చిల్లర రామానుజాని కిచ్చి వెళ్లిపోయ్యాడు. అతడటు వెళ్లడంతోనే ఇంట్లోనించి వంటమనిషివచ్చి "నేను సెలవు పుచ్చుకుంటానండీ; రమణమ్మగారు ఇందాకనే వెళ్లిపొమ్మన్నారు, మీరు వచ్చాక చెప్పి వెళదామని వున్నాను." అని చెప్పి వెళ్లిపొయ్యాడు. ఇదంతా రామానుజాని కొక సుఖస్వప్నంలాగా తోచింది. భార్యకేసి చూశాడు. ఆమె పమిటచెంగు చాటుచేసుకుని నవ్వుతూవున్నది. మెళ్లో చూస్తే గొలుసులేదు. "నాభాగ్యదేవతవు" అంటూ కావిలించుకున్నాడు.

గనోరియాకు ఆధునిక చికిత్స

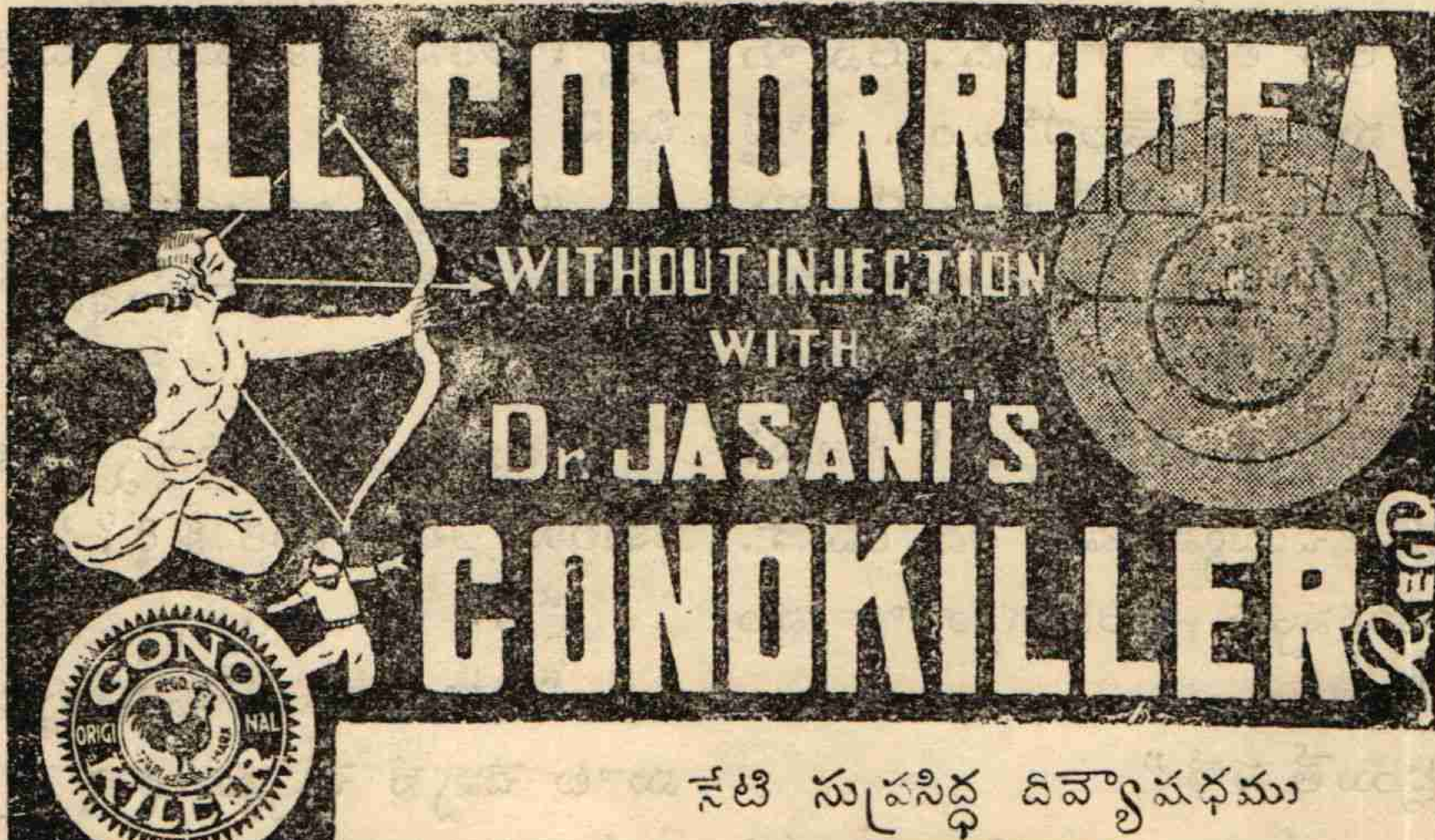

నేటి సుప్రసిద్ధ దివ్యౌషధము

ఇంగ్లీషు మరియు యితర నాటువైద్యములకు మీ చర్మవ్యాధి నివారణ కాక పుచ్చుకొన్న యింజెక్షన్లు నిష్ప్రయోజనమై యుండినయడల మేము తయారుచేసిన నేటి "గోనో కిల్లర్"ను వాడిచూడుడు. ఈ సుప్రసిద్ధమందు అన్నివిధముల చర్మబాధలను శీఘ్రకాలములో తొలగించి మీకు సౌఖ్యమునిచ్చును. యిది, స్త్రీ **పురుషులయొక్క**, మూత్రజాడ్యములకును చీముతోగూడిన వివిధ రకముల **గనేరియా-మేహరోగము**, తెలుపుపోవుట, వాపు, వీర్యముపోవుట, పొక్కులు యీ మొదలయినవి దీనివలన నివారణయగును. వేలకొలది జనులు మా మందును వాడి సౌఖ్యము పొందినారు. దీర్ఘ వ్యాధి గ్రస్తులు యానందించినారు. కాలము పోగొట్టక మీరు యీమందును వకసారి వుపయోగించి యానందము పొందండి. 50 మాత్రల బుడ్డి యొకటికి రూ. 3/-మాత్రమే. వి. పి. పి. ప్రత్యేకము అణాలు 8.

Sole manufacturer:—**Dr. D. N. JASANI,**
(Dpt. B. H. M) Vithalbhai Patel Road Bombay No. 4.

Madras Agent
APPAH & CO.,
China Bazaar,